1872. IV. évfolyam. 39. szám. Csütörtök, március 21.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. | ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ | Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.
A debreczeni baloldali-párt közlönye.
Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árert.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Lehet-e a kormányhivatalnokoknak politikai önállósága?

⊙) A párttusák közben gyakran föl-merül azon kérdés, hogy vajon a kormány által kinevezett hivatalnokok vannak-e kötve politikai meggyőződésük s hitvallásukra nézve a kormány politikájához; vajon lelkiismeretök dolgában is alá vannak-e rendelve a kormány nézeteinek; vajon azáltal, hogy kormányhivatalt vállaltak, kötelesek-e gépgyanánt müködő eszközökül szolgálni a kormány pártmiveleteinek.

Vannak, kik azt állitják, hogy a kormányhivatalnok köteles a kormány iránt általában hivatali teendőin kivül eső dolgokban is oly magaviseletet tanusitani, mely a kormány politikai rendszerének érvényesitésére szolgál.

Sokan azt hiszik, hogy a kormányhivatalnokok, már azáltal, hogy kormányi kinevezésnek köszönhetik állásukat, vagy háládatosságból, vagy következetességből, nem is hajolhatnak más irány felé, mint a mit a fenálló kormány kijelöl.

Mi e nézet alaposságát általában tagadjuk.

Nem szólunk most azon fontosabb hivatalnokokról, kik a kormányrendszernek s a kormány politikájának már helyzetöknél fogva is védői, támogatói tartoznak lenni, mivel a kormány irányzataira főkép ők vannak legerősebb és legközvetlenebb befolyással; mint például az államtitkárok, miniszteri tanácsosok, s más hasonló rangban levők.

Azt sem akarjuk tagadni, hogy a kormányhivatalnokok, e hivatali körökre vonatkozó teendőkben a kormány utasitásai szerint kötelesek eljárni, a mennyiben azok a törvénynyel nem ellenkeznek.

Hanem a politikai elvi meggyőződés szempontjából véve tel a kormány hivatalnokok helyzetét: azt állitjuk, hogy a lelkiismereti szabadságot, a politikai dolgok feletti gondolkozást, és a politikai jogokat illetőleg a kormányhivatalnokok, mint az állam, a polgári társaság tagjai épen oly függetlenül gyakorolhatják polgári jogaikat, mint a polgárság többi része.

Távol attól, hogy el ne ismernők annak fontosságát, miszerint a kormányhivatalnokok mint ilyenek politikai klubbok élére nem állhatnak, a kormány ellen nem agitálhatnak, — azt tartjuk, hogy a kormányhivatalnokok, a kormányi kineveztetés által, el nem vesztheti politikai önállóságukat s társadalmi értéköket.

A kormány általi kinevezés ugyanis az ország, a nemzet nevében történik.

A nemzet pedig nem akarhatja, hogy azon egyének, kik a nemzet közügyei és legégetőbb kérdései elintézésével vannak megbizva, páriákká, oly gépekké alacsonyittassanak, hogy politikai hitvallásuk kinyilatkoztatásában gátoltassanak, s nádszálként hajlongó eszközöknek tekintethessenek.

Ha a kormányhivatal vállalásával az is egybe volna kötve, hogy alárendelt kormányi rabszolgává váljék az egyén: ebben mind az államnak átalában, mind magának a kormánynak is rendkivüli vesztesége volna; mert az állam azáltal, hogy valaki kormányhivatalt vállal, eo ipso megfosztaná a hivatalba menő egyéneket a közpolgárokat megillető jogoktól; s mert oly kormánynak, melyet csak rabszolgákul tekinthető egyének által kormányoz, épen semmi becse, semmi tekintélye nem lehetne az ország előtt.

A kormányhivatalnok, amint kineveztetik, korán sem egyedül a kormány alárendeltje, hanem az ország hivatalnoka, ki a fenálló törvények szerint viszi a hivatali körébe tartozó ügyeket.

És azáltal, hogy valaki az ország hivatalnokává válik, polgári és politikai jogaitól meg nem fosztatik; véleménye nyilvánitására nézve tilalom alá nem eshetik.

De hogyan is lehetne megfelelni azon iszonyu szerepnek, mely a kormány hivatalnokokra várna annak feltevéséből, hogy politikai meggyőződésöket a kormánynak alárendelni köteleztetnének?

Hiszen a kormányok változás alá vannak vetve; a kormányhivatalnokok pedig, ha hivatali teendőiknek meg nem felelnek is, csak törvény utján vonathatnak feleletre, s állásukban a törvény által védelmeztetnek.

Lehet, hogy pár év alatt négy-öt kormányváltozás áll be, különböző politikai véleményárnyalatok mellett, melyek egymással merő ellentétben vannak.

Hát a kormányhivatalnok minden változó kormány irányában rabszolgai alárendeltséget tanusitson, politikai meggyőződése tekintetében?

Ez valóban képtelenség és az egyén jogainak megsemmisitése volna; hasonló lenne ez állapot a számüzetéssel, mert az egyén a polgári társaságban egészen elvesztené értékét, politikai jelentőségét.

Ez pedig a jól rendezett polgári társaságnak nem állhatna érdekében.

Annálfogva, mi azt tartjuk, hogy a kormányhivatalnok nem alárendeltei a kormánynak, politikai hitvallásukra nézve.

Ha tehát politikai véleményöket kell nyilvánitaniok az ország közügyeit illetőleg, azt szabadon kimondhatják, akár a kormány mellé, akár ellene vettessék is a mérlegbe.

Alaptalan állitás tehát az, hogy mindegyik kormányhivatalnok már állásánál fogva a kormánypárthoz tartoznék csatlakozni.

Sőt, politikai és egyéni meggyőződését a kormányhivatal elfogadása által sem veszitvén el, — bátran sorakozhatik azon véleményhez, melyet lelkiismerete szerint magáénak vall.

Következésképen tisztujitásoknál és képviselőválasztásoknál épen ugy jogositva van a kormánypárti jelöltek ellen szavazni, mint az ország többi polgára.

Mert az ország közdolgai vitelével megbizatása miatt el nem vesztheti politikai jogait!

= **A képviselőház** elnökségi szobájában tegnap összeültek a jobboldal és pártunk küldöttei; a baloldal részéről: Ghyczy Kálmán, Péchy Tamás, Salamon Lajos, Szontagh Pál, (csan). Tisza László, Várady Gábor, Almássy Sándor, Helfy Ignácz, Simonyi Ernő.

Az értekezleten Somssich Pál elnökölt. Mindkét párt küldöttei előadták pártjuk nézeteit s abban történt megállapodás, hogy mindkét párt küldöttei bejelentik pártjuknak a másik fél nyilatkozatait, s azok felett a pártok ma d. u. tartandó értekezletükön fognak határozni. Ma reggel a kilenczesek értekezlete tehát ismét föl fog vétetni.

Az értekezlet folyamáról a következőket irja tudósitónk: A baloldal részéről az ezelőtti kiegyezési kisérlet alkalmával kitüzött pontokra, még semmi felelet nem adatván a kormánypárt részéről, felhivattak a Deákpárt küldöttei az ezek iránti nyilatkozatra, — valamint általában feltételeik előterjesztésére.

A kormánypárt a választási törvényjavaslatra vonatkozólag, csupán a censusra nézve ajánlkozott engedményre késznek, ellenben azon nézetét nyilvánitotta, hogy az egész választási törvényjavaslatot visszavenni kész, ha az öt évi országgyülési cyclusra vonatkozó törvényjavaslatnak elfogadása biztositatik.

= **A kőszegi választó kerület** deákpártja, az országgyülésnek öt évre való meghosszabbitása ellen nyilatkozott. —

= **Szabolcsmegye** nyirbogdányi kerülete, a 69-72-iki ország gyülésre e hó 19-én választotta harmadik képviselőjét. Idb. Elek Gábor az ellenzék hive lett megválasztva. Első képviselője e kerületnek Somossy Ignátz ellenzéki volt, utóda grót Vay Ádám jobboldali. Most a választók ismét jobb meggyőződésükhöz tértek visza.

Csokonai szobor.

(Folytatás.)

Kiadás. Nyugták mellett. 1. Tartozás a szobor árába müncheni kir. öntődének 2620 2. Fuvarbér Bécsből Debreczenbe 127 ft 12 kr. 3. Behozatali vám 241 ft 45 kr. 4. Előleg a gránittalapzatra 1850 ft — 5. A szobor beszállitása a vasuttól a szinházhoz s itt való kiállitása, majd a szinházi idényre bepakolása 47 ft 98 kr. 4886 ft 55 kr. Bevétel 7752 frt 13 kr, és 2 db arany. Kiadás 4886 ft 55 kr. pénztári maradvány 2865 ft 58 kr, és 2 db arany. —

III.

1871. január 1-től 1871. deczember 31-ig.

Bevétel: 1. Mult évi pénztári maradvány 2865 ft 58 kr. 2. Debreczen város adománya 1000 ft 3. István gőzmalom 500 ft. 4. Takarékpénztár 500 ft, 5. Belépti jegyekből a lelepleződéshez 559 ft 70 kr. 6. Szinházi előadásból 569 ft 60 kr. 7. Simonffy Sámuel gyüjtése 155 frt. Jegyzés. Ebbe adtak. Simonffy Sámuel, Móricz Antal, Kacz József, Bloksay József, Khón Ferencz, Schwarcz Bernát, Popper Ignácz, Propper Móricz, Jonász Lipót, Kovács József, Zichermann Ede, Novák N. Tarcsy Sámuel, Gencsy Zsigmond, 10—10. Karap Mór, Barna Mihály, Freibauer Ede, 5—5 ftot.

8. Szatmári Károly, Tóth Miklós, Kovács Zsigmond, Hegedüs István, Csomai Imre, Nagy Károly, Márk Endre, Kovács Gusztáv, Füredi Lajos, Rácz Lajos felsőbb tanuló ifjak által N. Károlyban rendezett hangversenyből 100.

9. Somogyi Pál gyüjtése a tanuló ifjuságtól 48. 60. 10. Észak bihari 46-ik honvédzászlóalj 42. 11. Patay András főispán, Makó István és családja, nánási olvasókör, Paksy Imre 30—30 ftot, 4 részről 120. 12. Vecsey Imre, bormérő társulat. Szikszay József piacz utczán, nemzeti biztositó társulat, Tóth Antal 20—20 ftot, öt részről 100. 13. Pesti biztositó intézet 25. 14. Huzly Károly prépost ismét 15. 15. Kovács Lajos polgármester, kőmives társulat, özv. Baranyi Lászlóné és Baranyi Eugénia, Berghoffer István, Kállay Lőrinczné, Áron Miksa, Kapéczi Vilma 10—10 forintjával hét részről 70 ft. 15. Kökényesi Imre, Buzás Pál, Vass Pál, Némethy Lajos B. Ujfaluból, Ármós Bálint, Kovács Sándor, Szabó Imre, Baranyi Miklós, Dáné István, Katona Lajos, Buday Károly mérnök, — Böszörményi Róza, Csizmadiaczéh, Dobray István, Czukorgyár, Szücsczéh, Kardos István, Krajnyik Alajos, Gaszner Pál, Klein Ignácz, Szepessy Kálmán, Király József, dr Kola János, Molnár György, dr Dusóczky, Ábrahám László, Tormay Béla, Révész Bálint püspök, Jobst Edéné, Nemes Kálmán, Szilágyi Lajosné Herpályról, Vámossy István, Sestina Lajos, Szepessy Gusztáv, Göltl Nándor, Kolner Illésné, Hegyi Mihály. Zagyva Janka. Szotyori-Nagy Károly, Varga Lajos, Berghoffer István mindnyájan 5—5 frtot, tehát 41 adakozó 205 frt. 17. Pekár Imre, Ormódy Lajos, Komlóssy Imréné, Sántha István. Szücs ifjuság, Csanády Ödön, Jablonczay Kálmán, Lamberg Károly, Leviczky Félix, dr Spittzer, Bleuer Albert, 3—3 forintjával 11 adakozó 33 forint. —

(Folyt. köv.)

A törvényhatóságok szervezése.

*** Jól tudják olvasóink, hogy a virilis szavazat jog életbe léptetése iránt országszerte nagy volt az ingerültség. És méltán.

Alig volt oly törvényhatósági gyülés az országban, hol a törvény ezen rendelkezése ellen szó ne emeltetett volna, még ott is, a hol a bizottmány nagy többsége tizenhárom próbás jobboldaliakból alakittatott, sőt főispán is akadt, ki e felett roszalását kifejezé.

Különböző vidékekről a nép kérvényeket is intézett az országgyüléshez e tárgyban, de biz annak nem volt semmi eredménye. A kormány még eddig igen keveset hajtott a nép kérelmére.

A közvélemény érintett roszalásának közelebb Pestmegye adott hatalmas kifejezést.

Ime még a központban, az ország szivében sem tudta megnyerni a kormány ez ujabb intézkedésének a polgárokat.

Pestmegye keddi gyülésén tárgyalás alá került Halász Bóldizsár azon indítványa, hogy a bizottmányi közgyülés a képviselőházat egy hozzá intézendő feliratban kérje meg, hogy az 1870. 42. és az 1871. 18-ik t. czikkeknek a megyei és községi képviseletre vonatkozó azon intézkedéseit, melyek a virilis jogot megállapitják, — törölje el, s a valódi képviseletet állitsa vissza.

Ez inditvány elfogadtatott, s a közelégületlenség ujabb jeléül be fog adatni a képviselőházhoz.

Külföld.

= **A francia nemzetgyülésnek** mult szombaton tartott ülésében a pénzügyminiszter költségvetése feletti részletes vita alkalmával Monseigneur Dupanloup sajnálkozását fejezte ki a felett, hogy a megelőzött napokban szomoru kötelesség által akadályozva volt részt venni azon ülésben, a melyben a római kérdésre vonatkozó kérvény tárgyalása ismét elnapoltatott. Az orleánsi püspök fentartotta magának, hogy jövő pénteken, vagy szombaton inditványozni fogja ezen tárgyalás megkezdését. Római lapok szerint a püspök Rómából kapott volna parancsot ezen sürgetésre.

Remusat külügyminiszter a Német és Franczia ország közötti postaszerződést mint sürgős javaslatot tette le a ház asztalára. E postaszerződésnek a szerződő felek együttes akarata szerint május 1-én kellene hatályba lépni.

A költségvetés tárgyalásánál a 18-ik pontnál, mely a magasabb rangu államhivatalnokok nyugdijáról szól, a következő történt: Az előadó Clerq védelmezte a szövegezést, küzdött minden levonás ellen, s a többnyire bonapártisták részére fizetendő nyugdijakat „szent tartozásnak“ nevezte. E szavakra Gichard képviselő felugorva ülő helyéből, s haragra gyulva kiáltá a szónoknak: „A császárnak nincs joga az államot creaturái részére nyugdijak fizetésére kötelezni.“ Az egész gyülésteremben senki sem volt, ki ellene mondott volna.

A franczia hivatalos lap legközelebb azon hirt közölte, hogy a török kormány elhatározta az 5%-os rentet, 3 és ½ %-os rentevé átváltoztatni. Most a hivatalos lap kinyilatkoztatja, hogy ezen hirrel misztifikáltatott, s hozzá teszi: „A török követség ma tudatja velünk, hogy azon jegyzék, melyet a hivatalos lap közöl, nem tőle ered, s hogy az abban emlitett tekről semmi tudomása nincs, hogy azon irat mely a követség jelvényeivel van ellátva, s a török követ Djemil nevével van aláirva, nem egyéb hamisitványnál.“ A hamisitót szigoruan nyomozzák.

= **Anglia**. Bár az amerikai kabinét feleléte felől még semmi bizonyosat nem tudhatni; sem az angol kabinét tanácskozásai felől nem adattak még ki hiteles tudósitások, az „Observer“ angol lap azt véli állithatni, hogy az amerikai felelet lehetővé teszi a további tárgyalások folytatását. Az Observer azt is mondja, hogy Lord Granville jegyzéke nem kötelezte véglegesen az angol kormányt, s az csak tiltakozást tartalmazott az indirect károk iránt igényekbe belenyugvás tárgyában. Alig lehet már nehány napig halasztani az angol kormánynak, hogy a parlament előtt az egész helyzetet előadja, annyit azonban már ma is ki lehet mondani, hogy az Alabamaügy valószinüleg békés uton fog megoldást nyerhetni, vagy az illető kormányok közvetlen tárgyalásai folytán, vagy a genfi békebiróság által.

= **Lechovszki** poseni érseket a pápa Lengyelország poseniásának czimével ruházta fel, s reá bizta az egyházi felügyeletet mindazon megyék felett, melyekben lengyelül beszélnek. Ez esemény Poroszországban rendkivüli feltünést okozott, s azt olyná tekintik mintha a pápa Lengyelországot az egyházi téren visszaállitotta volna, miután most már nemcsak a poseni, hanem az oroszországi püspökségek is mind Lochovszki felügyelete alá vannak helyezve. A berlini kormány mihelyt hirt vett ezen kinevezés felől, utasitotta római követét, hogy tiltakozzék az uj czim ellen. Azonban midőn e követ tiltakozott, már kezében volt Lechovszkinak a kinevezési okmány.

= **A görög** képviselőválasztások, athenei tudósitások szerint már mind megtörténtek. A választásoknál a kormánypárt győzött, s a választottak többsége támogatni fogja a kormányt. —

UJDONSÁGOK.

* **Emléknyugta** tek. özv. Baranyi Lászlóné asszonynak a debreczeni főtanodai könyvtár részére I. Lajos király egy aranypénzének beajándékozásával tanusitott partolásáért. Debreczen 1872. márcz. 21. Az igazgatóságtól. Imre Sándor tanár és könyvtárnok.

* **Haladunk** a mivelődés és az értelmiség kifejlesztésében, kell-e erre nagyobb tanubizonyság, mint a polgári körben tapasztaljuk, midőn könyvosztás van, mennyire megtódul ott a nép, alig juthatni könyvhöz, annyin vannak, maga a könyvtárnok sem tudja sokszor, hogy mit csináljon a sok olvasásra felbuzdult egyén közt; hát nem tanujele é ez annak, hogy haladunk, még pedig azon osztály, a mely eddig annyira elhuzódott, most olvas s a mellett dolgozik is, mert ugy látja, hogy az értelmiség és munka a teszi az embert emberré és a nemzetet nagygyá. Valóban örülhet ezen mindenki, midőn a népben ily ösztön van, hol volnánk most, ha ez régebben is igy lett volna. Azért is éljenek a polgári kör tisztelt tagjai, csak előre! haladni, olvasni és dolgozni, megosztva az időt hozzá! — N. I.

* **Komjáthy László** gőzmalmi hivatalnok a hozzánk beküldött levélben tiltakozik azon állitás ellen, mint ha ő csak 9 embert verbuvált volna a debreczeni Deákpártnak, dicsekedvén vele, hogy az általa verbuváltak száma 15-re megy. Azután levelében igy folytatja: „ezek közül kettő irnok, egy gépész; a többi, két folyigáson kivül lisztkeverés — és más munkákkal keresi kenyerét; s nem naplopók.“ Erre meg kell jegyeznünk, hogy ama munkásokat senki sem mondta naplopóknak; csak az mondatott, hogy Komjáthy által verbuváltattak, a mint maga is elismeri, hogy a deákpárti értelmiséget nem igen szaporitják. Egyébiránt ön „jobb világ“-gal fenyegette őket, s aláiratta neveiket, a nélkül, hogy azok tudták volna, mit irnak alá; tiltakoztak is az ön eljárása ellen; de ön még sem huzta ki neveiket! E fogást nem irigyeljük. Hanem azt csodáljuk, hogy a debreczeni Deákpárt értelmisége maga is nem tiltakozik az ön eljárása ellen. Jobb volna, ha ön is a lisztkavarással foglalkoznék, inkább, mint a politikával!

* **Szelid interpellátió** a helybeli rendőrséghez. Tekintve, — hogy a vasuton utazó, — ha már egyszer nyaktörhető utazása közben sem valami ostoba explosio által légbe nem vettetett, sem más párthoz tartozó vonat által agyon nem gázoltatott, — méltán követelheti, hogy a megérkezést szükségkép követni szokott kiszálláskor és után, oldalbordája be ne zuzassék, de még gátló barrikádeokra se találjon;

tekintve, — hogy a Szatmár felől jövő vonat megérkeztekor már az előbb megjött kassai vonat a szélső jobb vágányt elfoglalván, a szatmári vonatról leszállóknak nemcsak hatalmas akadályul szolgál, de a két vonat közti balközép tér oly keskenyre szorittatott, hogy a szegény pasasérnak ugyancsak vigyáznia kell, hogy egyik vagy másik vonat kocsijaiba ne ütközzék; sőt csupán jó csillaga óvja meg, hogy, ha a gőzparipa oldalát egy kis megtolult gőz csiklandozni találván, nem remélt szökést kisérelne meg, — az egymáshoz nagyon közel álló két kocsisor által össze ne morzsoltassék;

tekintve végre, — hogy a bármily szilaj módon utazottnak, — ha egyszer megérkezte után békés polgárrá válik — minden lehető biztonságáról, tagjainak épségben maradásáról a helybeli rendőrségnek a lehetőségig kell gondoskodnia:

TÁRCZA.

LENGYEL KAMÆLEON.

— Beszély. —

(Folytatás.)

— Mindezek ellen egy magános hölgy számára nincsen védelem. A gunyiratok napjainkban fölötte gyakoriak. Sok ezek közül védtelen nőket támad meg, irójuk a legtöbb esetben ösmeretlen, de ha felfedeztetik is, az ügyből lármát ütni nem lehet; ez a scandalum önkéntes növelése volna.

Iduna erővesztetten csüggeszté alá fejét. Kétségtelenül a legnehezebb s megalázóbb helyzet az, midőn oly ösmeretlen veszélylyel állunk szemben, mely ellen védenünk sem szabad magunkat.

Nehány percznyi terhes csend állott be, melyet később Iduna tört meg:

— S ily esetben nem volna senki, ki a szemtelennek keztyüt dobna arczába?

— Itt vagyok én — szólt Smilanszky, — de minő czimen fognék föllépni?

— Mint magán gyámom.

— Igaz; de a törvény által elösmert gyám herczeg Vronowszky, ki több éve, hogy Párisban tartózkodik. — Mint atyjának s önnek különös tisztelője is fölléphetnék. . . Igen, e czim az, mi alatt föllépnem. . .

— Gondoljunk másra; nem kivánnék önnek alkalmatlanságot okozni.

— S e vonakodás? nem elég erősek-e karjaim, hogy emlékkel lássam el ellensége arczát. Vagy azt gondolja, hogy nevem ellen tesznek majd kifogást? Jó, — ha ez az eset áll elő, ugy atyáim érdemei fogják megadni a jogot: kérdőre vonni ön ellenét: vagy azt hiszi, hogy az ős nemes Smilanszky család szegény, de becsületes utódjától meg lehetne tagadni az elégtétel-adást?

Iduna érdekkel figyelt magán gyámjára, kinek arczát a nemes hevély egy bizonyos neme élénkité meg. —

— Engedjen meg édes barátom, én nem kivántam megsérteni; hogy is tehettem volna azt atyám meghitt barátjával szemben, kinek vonzalmáról barátságáról meg vagyok győződve. —

— Egy tized alatt az atyát helyettesitem önnél s ön visszautasitja most a védő kart, mely eddig védte és vezeté. —

A hölgy engesztelőleg nyujtá ki jobbját Smilanszky felé, kinek arcza fájdalmas megilletődést lehelt. —

— Ne magyarázza félre szavaimat; gyermekségemtől bizalommal viseltettem önhöz, ösmerem képességeit s a nemes származást, mely czimek nélkül is a nemzet nagyjai között jelöl sámára helyet. —

— És mégis visszautalá ajánlatomat. —

— Nem, ezt nem tevém, hanem csak arra akartam kérni: nézzünk egy más mód után, mely védül szolgálna megtámadtatásom esetén. —

Smilanszky ugy mutatta, mintha meg volna nyugtatva s kis gondolkozás után viszonzá:

— Ezenkivül csak két ut áll rendelkezésére. —

— Az egyik?

— Zárdába vonulni azon ideig, mig honunk ege fölött a forradalom fellege elvonul. —

Iduna iszonyodást kifejező mozdulatot tőn kezével.

— Ez nem nekem való mód. A nyugalmas mitsemtevés karjaiba dobjam magamat addig, mig hazám az élet-halál harczot vivja. Ez hálátlanság, nemtelenség volna a haza irányában. Nem, ezt nem teszem. Én hü honleány vagyok s ezt épen az által bizonyithatom be, ha nem szökve meg a tevékenység elől, minden erőmet felajánlom a szabadság előidézésére.

— Előre tudtam, hogy a zárda nem fog megfelelni nézetei és jellemének, pedig félek, hogy a második mód sem fogja tetszését kinyerni.

Iduna kedvetlenül rázta fejét.

— És ezen második mód?

— A férjhez menetel.

— Az istenért mire gondol? — kérdé a hölgy inkább meglepetve, mint nyugtalanul.

— Arra, hogy ön férjnél lesz, hirneve kevésbé lesz megtámadható, s ha mégis a megtámadásra valakinek kedve jőne, a férj jogosulva lesz az illetőhöz igy szólani: ön gyáva rágalmazó.

— Nem vitatom a mód czélszerüségét, és pedig azon okból, mert az egész tervezet sokkal nevetségesebb, mintsem komoly szóváltásnak szolgáljon alapul.

— S miért épen, ha szabad kérdenem?

— Csak nem hiszi talán, hogy szándékom volna férjhez menni; s aztán ha nem vonakodnám is attól: kihez? Azok, kik az én kezemre igényt tarthatnának, vagy számüzöttek, vagy oly téren müködnek, hol nem szokás esküvőt tartani; vagy azok közül válaszszak, kik tétlenül nézik az eltiport szabadságot s részvétlen tanui hazájuk leigáztatásának? — Nem! ez utóbbiak nem érdemlik meg egy lengyel nemes hölgy kezét, az elsőket pedig hivatásuktól elvonni bün volna.

— Ne feledje grótnő, hogy a házasságra lépés önt legalább szabaddá tenné s oly alapra helyezné, melyről kiindulva, eleget tehetne lelke vonzalmának; szabad kezet nyerne müködni a hon felszabaditásán is. . .

— Elhiszem, ez mind igen szép . . . de mi volna egy házasság kölcsönös érzelmek nélkül, én pedig nem tudok szeretni. . .

Nehány pillanat után elnyomott sohajjal tevé utána:

(Folyt. következik.)

Egész tisztelettel kérdem az igen tisztelt helybeli rendőrséget:

1-ször. Van e tudomása a debreczeni indóháznál gyakorolt ama törvényellenes, s nyilván párthoz szitó eljárást kitüntető visszaélésről?

2 szor. Párton kivül, vagy felül állásánál fogva, szándékozik-e magának a mondottakról kellő meggyőződést szerezni? — és végre:

3-szor. Ha az emlitettek alaposságáról meggyőződik, — fog-e lépéseket tenni ott a hol kell és szükséges, hogy a kassai vonat e veszedelmet hozható praerogativája megszüntettetvén, a később érkező szatmári vonat utasai az összezuzatás bekövetkezhető kellemetlenségétől megovassanak.

Egy Szatmár felől jött
baloldali békés polgár.

* **A bécsi világkiállitási** országos bizottságnak városunkból kinevezett tagjai a miniszterium felhivására mult vasárnap d. u. megalakitották a debreczen vidéki **kiállitási** bizottságot. Elnökül Komlóssy Imre az ipar és kereskedelmi kamara elnöke, alelnökökül Simonffy Imre főkapitány és Tormay Béla, a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója, jegyzőül pedig Beszterczey Károly választatnak meg. A bizottmányi tagok névsorát, miután ez még nem teljesen kész, ezuttal nem közölhetjük.

* **Vesztegetési kisérlet.** K. F. debreczeni földbirtokos szomszédjával összepörlekedett s végül viszályukat a törvényszék elé vitte, mert „igazságban tudta magát.“ Nagy volt azonban meglepetése, hogy nem neki jutott ki „az igazság.“ Fellebbezte tehát ügyét a királyi táblához, de vagy azért hogy nem érezte magát igazságban, vagy azon hitében hogy az igazság kereke csakis kenve pördül jól, levelet irt Németh Miklósnak, a kir. tábla birájának, melyben azt mondja: „mást nem kivánok csak azt, hogy igazság szerint itéljenek.“ E szerény kivánatának megerősitésére pedig egy 50 ftos bankjegyet mellékelt. Németh ez ügyet följelentvén, az igazságügyminiszter a bünvádi eljárást azonnal elrendelte. Az első biróság csak annyit mondott, hogy K. F. nem helyeselhető tettéért köteles ezen 50. ftot a szegény alaphoz befizetni. A királyi tábla azonban a pénz elvesztése mellett még egy havi fogságot is szabott ki, mit a fenyitő törvényszék helyben is hagyott.

* **A nyiregyházi kir. ügyészség** által a következő sorok közétételére kérettünk fel: „A „Reform“ f. hó 16-án megjelent 74-ik számában „Vérfagyasztó barbarság“ czim alatt közölt czikkre kötelességének ismeri alólirt királyi ügyészség a tény valódiságával következőkben ismertetni meg az olvasó közönséget: Tény az, hogy Tatár Mihály csavargó és Merendi János szabadságos katona a Simapuszta egyik tanyáján egy inget a szárító kötélről lelopván, e miatt a kiabálásra előrohant kocsis és dohányos által előbb jól elverettek, később a könyzel korcsmából — hova megverettetésük után elszabadultak — összekötözve a tanyába visszahurczoltattak, s a kutágoshoz lánczolva naplementig hagyattak; estve hazajövén a tanyabeli gazdák és cselédek, ujra jól felborozva elkezdték a két csavargót bottal, vasvillával ütlegelni, majd a kuthoz hurczoltatván, hideg vizzel zuhanyozni, végre mindezeket meg nem elégelve, bicskákkal szurkálták, s a midőn már mozdulni sem tudott a két szerencsétlen, a köteleket róluk leoldozták, s ott hagyták. Reggelre Tatár Mihály halva volt s hulláját a büntettesek a dorogi határszélen levő homok gödörben elásták, Merendi János azonban egy hófuvásban szerencsésen elrejtőzött, honnan másnap egy arra menő s jajveszéklésre oda sietett kerülő által támogattatva, a szomszéd tanyára eljutott, s ott tartózkodott mindaddig, mig a pandurok 4-ed napon eljöttek s őt előbb Doroghra, később H.-Böszörménybe kisérték; onnan ide hozatott át, s jelenleg a helybeli kir. tvszék togháza kórházában orvosi ápolás alatt tartatik. Ez a közlött büneseménynek az eddigi vizsgálat, bonczolási jegyzőkönyv és Merendi János önvallomása által kétségtelenné tett tényállása, és igy nem áll idézett hirlapi czikkben foglalt azon közlemény, hogy a közreműködők 14-en lettek volna, mert összesen csak 10-en voltak; nem áll az, hogy a szerencsétlenek lábszárbőreiket késsel felhasgatták, a husról a bőrt lenyuzták, s a bőralját darabos sóval megtömték, Tatár Mihály fejebőrét nyuzni kezdték volna; s még kevésbé áll az: hogy a két csavargót a kutgém végére felkötözték s levegőben függeni hagyták volna. Az elkövetett bün daczára azon mentő körülménynek, hogy egy nagy pusztán lakó gazdák követték azt el, kik csaknem minden héten kisebb-nagyobb mérvü lopásnak vannak kitéve, s hogy ugyanazok akkor erősen fel voltak borozva, — olyan kiváló fontosságu, hogy annak lehető legsürgősebb s az osztó igazságnak megfelelő megtoroltatását ezen kir. ügyészség első rendü teendői közzé sorolja, s e tekintetben azonnal, mihelyt a dolog értésére hozatott, a kellő intézkedést már megtette; ugy hogy ez idő szerint a bün elkövetői vizsgálati fogságban letartóztatva vannak. A rendszeres vizsgálat kellő erélyyel folytattatik, s biston várható, hogy 2—3 hét alatt az itélet is meg fog hozatni. 1872. márcz. 20. kir. ügyészség Nyiregyházán.“

Közöltük e czikket, mint a mely azon közlemény megczáfolása akar lenni, melyet h.-dorogi levelezőnk tudósitása nyomán első sorban a „Debreczen“ közölt, s a többi magyar lapok azt lapunkból vették át. De hogy ezen hivatalos közlemény czáfolata volna a mi tudósitónk előadásának, azt tagadjuk, sőt az egész czáfolat csak megerősiti tudósitónk előadását. A büntény egyes részeit majd a bün vizsgálat ki fogja deriteni.

* **A „Tisza“** biztositó és jelzálogbank ideiglenes választmánya, a társulat részére megvette Farkas Ferencz örököseitől, a főpiaczon levő szép emeletes házukat 120,000 frtért. A nevezett ház a társulat czéljainak megfelelőleg berendezhető. Az örökösek részéről a gyámhatóságnak, a társulat részéről pedig a közgyülésnek helybehagyása fentartatott.

* **Hibaigazitás.** Hibásan volt közölve a napokban ujdonsági irovatunk egyik szakaszában ama hir, mintha Dalnoky helyett szerződtetnék Bogyó Lajost, mert Dalnoky helyett Dalfy olvasandó.

* **Török József tanárt** s akadémiai tagot közelebb érzékeny veszteség érte. Édes atyja meghalt. Ujbarsi lelkész volt hosszu időn át, egyházának és családjának munkás, gondos nevelője. Kilenczven éven felül volt s még folyvást munkás életet élt. Káplánt nem tartott, s midőn fiai káplánt akartak mellé adni, azzal utasitotta vissza, hogy a káplántartás is csak divat. Hetven éves kora után minden évben érzékenyen szokott megválni látogató fiaitól s megnézte őket és megnézette magát velök jól utóljára. Pár éve — mikor már kilenczven éves volt — elhagyta a régi szokást és igy bucsuzott el fiaitól: Édes fiaim, én már nem is bucsuzom hosszasan tőletek. A jó isten annyiszor megszégyenitett, hogy már jobbnak látom mindent ő rá hagyni. Hanem szép volna — már csak a hireért is, ha a 100-at megérném.“ Kedves eleven öreg ur volt, s megérdemelte azt az örömet, a mi fiaiban érte. Nyugodjék békével.

* **A „Debreczen“** t. szerkesztőségének. Szives köszönettel vettük a t. szerkesztőségtől — mint özv. Fekete Gáborné, született Baranyi Eugenia asszony becses ajándékát, — a következő könyveket: „Országgyülési emlékkönyv,“ 1866—1867-ik évfolyamából tiz füzet, „Gróf Batthyány Lajos, az első magyar miniszterelnök élete és halála,“ egy kötet, „Nyugot-Európa és hazánk“, irta Apuleus, 1 füzet. Midőn e küldeményekről elismervényünket van szerencsénk átküldeni, egyuttal nem mulasszathatjuk el, hogy a t. adományozónak társulatunkról való szives megemlékezéseért hálás köszönetünket kifejezzük. — Debreczen, 1872. márcz. 21. A ref. felsőbb tanuló ifjuság önképző társulata nevében Beczner F. elnök.

* **A kir. törvényszék** elnökétől, Sárváry Ferencztől ma a következő felhivást vettük közlés végett: „Magy. kir. igazságügyminiszter ur ő nagyméltóságától vett felhatalmaztatásom alapján felhivom azon végzett jogászokat, — kik a debreczeni királyi törvényszéknél dijtalan joggyakornokul kivánnak magukat alkalmaztatni, — ez iránti kérvényeiket — kellő okmányokkal felszerelve, hozzám nyujtsák be. Debreczen, márcz. 19. 1872.

* **Temetés.** Ma délután tették örök nyugalomra főiskolai nagykönyvtári segéd, Szabó Gábor kihült temetét. A főiskolai énekkar, annak derék vezére Füredi Lajos felszólitására, önként vett részt a gyászszertartáson az elhunyt jeles férfiu iránti kegyeletből. Áldás az elhunyt poraira!

* **A mult évben** az ujonczozás elől szerencsésen elmenekült ifjak közül az idén többen előkerültek, s természetesen katonai szolgálatuk teljesitésére utasittatnak.

* **Megszökött tolvaj.** Cserutczán egy Szolnoki József nevü cseléd folyó hó 19-én gazdája pénzes fiókját feltörte, abból hétszáz frtot eltolvajlott, s akkor rögtön meg is szökött városunkból. Nyomozzák a jó madarat.

* **A sorozás** javában folyik, miről a városháza körül levő nagy zaj eléggé tanuskodik; a debreczeni ifjuságra eddigelé nem igen lehet panasz, mivel többnyire beváltak, s csak kevesen találtattak alkalmatlanoknak. Holnap már a második korosztályra kerül a sor. Márma a póttartalékosokra került a sor. — A sorozó bizottmány tagjai következők: A városi hatóság részéről: Elnök: Simonffy Imre főkapitány bizottmányi tagok: Kis-Orbán János, Paksy Imre, képviselők, városi főorvos Dr. Tegze Imre, előadó: Konthy József. A cs. k. katonaságrészéről. Elnök: cs. k. alezredes Bartha László, a 19. sz. gyalog ezredtől cs. k. főorvos: dr. Rezsovszky József, cs. k. főhadnagy: Wladár Gábor. A m. k. honvédség részéről. Elnök: honvédőrnagy: Bertsch Vilmos, a 46-dik honvéd zászlóalj parancsnoka. M. k. honvéd főorvos dr. Kempf József, m. k. honvéd főhadnagy: Leszczinszky Lajos.

* **Kuriózum a pártletből.** — Tegnap történt, hogy egy meglehetős ittas állapotban levő ember ment fel a kapitányi hivatalhoz; előadá panaszát, hogy őt meg akarják ölni, kért hajdukat, hogy egy korcsmából az életére törőket, kik hatan vannak, vigyék be. A tisztviselő, kinek a panasz bejelentetett, megnézette a társaságot, s fel is mentek mindnyájan, kapatos állapotban. Az állitólag megtámadott előadja ismét panaszát, hogy ő a családban legokosabb ember, nála van a nemesi levél is, azért dühöngenek ellene, s életére törnek. A vádlottak sem állottak szó nélkül s védelmökül felhozták, hogy nem igaz az, mintha ők irigykednének bátyjokra, hanem azért haragusznak rá, hogy meggyalázta a családiát, mert jobboldali lett. Dejszen, bátyók, nem is viszi ezt kend el szárazon, mert becsületes ember volt még a mi familiánk minden tagja, csak kend gyalázta meg, — kiáltá oda egyik atyafi. A tisztviselő megértvén a baj forrását, békülésre intette őket, mint rokonokhoz illik. De minden szép szó hasztalan volt, mert az atyafiak nem türhetik azt a „gyalázatot,“ hogy családjokban valaki jobboldali legyen. — E kuriózum egyszersmind jellemző a nép gondolkozási módjára nézve is.

Országgyülési tudósitás.

A képv.-ház ülése márcz. 20.

Elnök: Perczel Béla.

(Jelen: Lónyay, Pauler, Bittó, Tisza.)

Napirend: a tegnapi vita folytatása. — Pap Lajos e czim meghatározását legutóljára szeretné halasztani. — Fazekas Alajos a Matolay által ajánlott czimet fogadja el. — Szontagh Pál (csanádi). Neki az egész törvényjavaslat nem, tehát a czim sem kell. A czim nem egyéb álszenteskedésnél, mert mást fejez ki, mint a mi a javaslatban foglaltatik. Az mondatik, hogy itt a házban az időt a baloldal fecsérli, pedig hogy épen a jobboldal teszi azt, azonnal bebizonyitja. Matolay módositványa nem volt álszenteskedés, mert tisztán csak annyit mond, hogy törvényjavaslat a képviselő választásról, és a ház mégsem fogadta el; tehát a vádat visszaforditja a jobboldalról Matolayt pártolja.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: **OLÁH KÁROLY.**

HIRDETÉSEK.

Eladó ház.

Nyj mitátóutczán 798. számu s három szobát, konyhát, kamarát, pinczét tartalmazó cserépfedel fedet legjobb karban álló ház, jó istállóval, a felszerelt kuttal ellátva, utánna való ondódi földjével együtt minden órán **szabad kézből** eladó.

Értekezhetni a bantlakó tulajdonosokkal. 150 1—?

Dr. Weber Ignácz

homöopatha orvos

tisztelettel jelenti, miszerint Debreczenben letelepedett, gyógyit benső bajokat, nemkülönben gyermek és idegbajokat a hasonszenvi gyógymód elvei szerint.

Szegényeket díjmenteseu gyógyittatnak s orvossággal szivesen láttatnak el. 144 3—3

Lakása: Piacz-utcza Dragotafele ház 1824. szám 1-ső emelet.

Rendel délután 2-től ½5-ig

Eladó szőllő.

A hatvan utczai kert első járásán, 1 hold és 16 négyszög öl jó karban lévő szőlő, nemes gyümölcsfákkal, pujtával, és szüretelő edényekkel ellátva, örökáron eladó. —

Értekezhetni kis ujutczán 1729 ik számu háznál a tulajdonossal 147 2—3

Érmelléki borok

Posszert Jánosnál

Debreczenben

1866—68 és 1869 ik évi termések 1 akótól feljebb, kisebb nagyobb mennyiségben, vagy egész hordónként cseber számra ugy szinte palaczkokban is. Miklósutczai 2081. számu háznál.

Továbbá szép tiszta magyar luczerna, legjobb tajta friss burgondi répa, bükköny, mohar, kender, lennmagvak, gomborka stb. továbbá vagy 300 drb legnemesebb faj franczia baraczk szemzések jutányos áron. 26 7—10

Szent-Anna-utcza 2375-ik sz. egy zongora 6½ oktávás és egy cremónai hegedü 200 évesnél több, eladó 140 3—3

Rachbauer Józsefnél.

Eladó ház.

A cseruteznn levő 2369-ik szám alatti ház, mely áll három szobából, konyhából, kamaraból, ház után való földjével örök áron eladó.

Értekezhetni ugyanott a tulajdonos **Sik Fülöppel.** 141 3—3

Fényes Ignácz ügyvéd, az ügyvédség küréhez tartozó ügyekben megbizásokat elfogad kisvárad-utcza 2117. sz. a. lakásán. 139 3—3

Uj szállitmány!

SZEPESSY ANTAL

norinbergi és diszáru kereskedésében a legujabb divatu tavaszi

kalapok,

prágai keztyük, tavaszi legyezők, napernyők, divatos férfi nyakkötők; pálczák, és általában férfi divatczikkek,

uti táskák, bőröndök

a legnagyobb választékban ajánltatnak.

102 6—6

Gazdag férfi-ruha-raktár

Debreczenben, főpiacz Sinay-féleház Tornay mellett.

Van szerencsénk a nagyérd. közönségnek jelenteni, hogy Debreczenben már évek óta virágzásnak s jó hirnek örvendő

Férfi és gyermek-ruha-raktárunkat

a tavaszi idényre oly gazdagon láttuk el, hogy az ugy az árak jutányossága, mint a divatos szabás és kitünő minőség tekintetében, bátran felveszi a versenyt bármely e nemü üzlettel.

Azon helyzetben vagyunk, hogy a legkényesebb izlést teljesen kielégithetjük. Számos látogatást kérünk

Deuts Adolf és Testvére.

58 9—40 Pesten és Debreczenben.

Különféle

uj finom butorok

elköltözés folytán minden órán eladók.

Értekezhetni **Fried Károlynál** czegléd-utcza 19. sz. a. 148 2—3

Haszonbérlet.

A Nyiregyház Kis-várdai épülőfélben lévő vasut vonaltól fél órányira a beszterczei határban 315 hold tagositott és ármentes birtok, 12 hold belsőséggel, több gazdasági épületekkel őszi és tavasz vetésekkel 6 évre Szt.-György napjától haszonbérbe kiadandó. A bérleni szándékozók értekezhetnek az ott időző tulajdonossal, vagy megbizottja tisztelt Pamlenyi János urra. Ugyanott több ezer kive nád, ugy réti széna, őszi és tavasz szalma van eladó.

145 2—4 **Balla Pál m. k.**

Kitünő minőségü

vetni való bükköny

kisebb és nagyobb mennyiségben kapható

Katz Jakab

termény és bizományi üzletében.

Szèchenyi-utcza a postahivatal melletti házban.

66. 7—8

MAGYAR ÈSZAK-

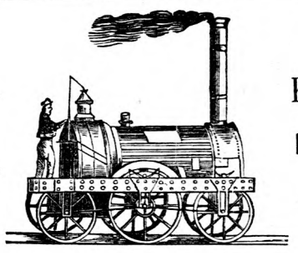

KELETI VASUT.

MENET- TERVE.

vegyes vonatokkal való személy-szállitásra

a

debreczen-szathmár-németi részvonalon

Érvényes ezen részvonal megnyitási napjától további rendelkezésig.

Távolság mértföldekben	Debreczenből Szathmár-Németi felé — Állomások	Vegyes vonat 11 I. osztályl. óra	11 II. osztályl. p.	13 III. osztályl. óra	13 IV. osztályl. p.
		délután		éjjel	
—	Debreczen . . indulás	3	51	2	52
2.0	Halap (megáll. hely) „	4	21	3	26
2.5	Vámos Pércs . . . „	4	37	3	45
4.0	Ábrány (megáll. hely) „	4	57	4	08
5.0	Ér-Mihályfalva . . „	5	24	4	39
7.5	Reszege-Szaniszló . „	6	02	5	23
9.0	Nagy Károly . . . „	6	41	6	10
11.0	Kis Majtény . . . „	7	13	6	46
13.0	Zsadány . . . „	7	40	7	17
14.0	Szathmár-Németi . . „	7	58	7	37

Távolság mértföldekben	Szathmár-Németiből Debreczen felé — Állomások	Vegyes vonat 12 I. osztályl. óra	12 II. osztályl. p.	14 III. osztályl. óra	14 IV. osztályl. p.
		reggel		délután	
—	Szathmár-németi . indulás	8	10	5	13
1.0	Zsadány . . . . „	8	29	5	34
3.0	Kis Majtény . . . „	9	—	6	09
5.0	Nagy Károly . . . „	9	37	6	55
6.5	Reszege-Szaniszló . „	10	11	7	34
9.0	Ér-Mihályfalva . . „	10	54	8	26
10.0	Ábrány (megáll. hely) „	11	12	8	46
11.0	Vámos Pércs . . . „	11	36	9	12
12.0	Halap (megáll. hely) „	11	48	9	26
14.0	Debreczen . . érkezés	12	17	9	59

Csatlakozások:

A 11. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** jövő I. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről reggel 7 óra 30 perczkor induló 7. sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 2. sz. vonatával

A 13. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásbanáll a tiszavidéki vasut **Pest felől** jövő 5. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről este 6 óra 5 perczkor induló 9 sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 6. sz. vonatával.

A 12. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** menő 2. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak este 8 óra 37 perczkor Pestre érkező 8. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 1. sz. vonatával.

A 14. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavvidékivasut **Pest felé** menő 6. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak délelőtt 8 óra 43 perczkor Pestre érkező 10. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 5. sz. vonatával.

Pesten, 1871. év junius haváb n.

A vezérigazgatóság.

Debreczen, 1872. Nyomatott Telegdi L. betüivel.